

Gerçekleşmemiş kur zararları ve sermaye yetersizliği

Kurların hızla yükseldiği dönemlerde finans dünyasında ön plana çıkan bir husus da henüz gerçekleşmemiş kur zararlarının finansal tablolar üzerinde yaratmış olduğu hasarlar.

Birçok defalar şirket yetkililerinin; 'finansal tablolarımızda sermaye yetersizliği görünüyor çünkü çok ileri tarihlerde ödeyeceğimiz yabancı para banka kredilerinin şu anki çok yüksek kurla Türk Lirasına dönülmesinden ötürü 'olmayan' kur zararları yazmış durumdayız, ilerki dönemlerde kurların geri gelmesiyle birlikte sermaye pozisyonumuz da düzelmiş olacak, o yüzden bu finansal tablolardaki kur zararlarının henüz gerçekleşmemiş kısımlarını dikkate almamanız gerekir' tarzında argümanlarıyla karşı karşıya kalmış olduğunuzu tahmin ediyorum.

Bu tür argümanların yetkili otoritelerce kabul edilip henüz gerçekleşmemiş kur zararlarının sermaye yeterliği hesaplamalarında dikkate alınmadığı ya da belli bir indirim katsayısıyla dikkate alındığı ülkeler söz konusu.

Peki yukarıdaki gibi argümanlar ne kadar haklı, ne ölçüde doğruyu yansıtıyor? Ya kurlar tekrar aşağı gitmez ise? Ya da ne kadar aşağı gidebilir? Şirket yanlış kur pozisyonu yönetimi sebebiyle sermayesini gerçekten bitirdi mi yoksa böyle bir durum söz konusu değil mi? Eğer bitirdiyse bu durumu ne zaman finansal tablolarda göreceğiz, diğer bir deyişle, hastanın hasta olduğunu önceden mi anlayacağız yoksa öldüğünde mi?

Henüz realize olmamış kur zararlarını sermayeden düşmeyelim de gerçekleştirmelerini mi bekleyelim? Ya da bu tür zararları dikkate almamak için doğru kriter ne olmalı?

Aslında yukarıda sözünü ettiğimiz hususlar Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ve ilgili sermaye yeterliği hesaplama otoritelerince yıllar önce çok geniş çerçevede tartışılmış, ölçülüp biçilmiş ve kamuoyunun genel kabulünü kazanan kriterler çerçevesinde açıklığa kavuşturulmuş konular. Malesef bizim gibi ülkelerde yaşayan finans ve muhasebe profesyonelleri, söz konusu kriterler ve standartlar taslak halindeyken yapılan tartışma ve değerlendirmelere yeterince katılmadıklarından ötürü, herşey bittikten sonra nihai metinleri okurken tartışmaya başlıyor ve dünyayı yeniden keşfetmeye çalışıyor.

IAS 17 nin yerine gelen IFRS 16 kiralama standardının bazı kritik noktalarının (performansa dayalı kira ödemelerinin finansal yükümlülük tanımına girmemesi gibi) uluslararası camiada bundan tam altı yıl önce en geniş çerçevede tartışılıp karara bağlanmış olmasına rağmen bizim ülkemizde 2019 yılında en çok tartışılan muhasebe konularından biri olması buna en güzel örnek.

Konumuza dönecek olursak... Açık pozisyonu olan, yani yabancı para banka kredisi kullanmış fakat bu yabancı para kredileri öderken benzer tarihlerde ellerinde yabancı para olmayacak (ihracat alacağı veya her türlü yabancı para tahsilat) şirketler için yukarıdaki argüman tamamen kabul edilemez bir savunma. Zira, sermaye yeterliği hesaplamaları bu gibi şirketlerin içinde buldukları spekülatif durumu her zaman yansıtmalı. Kur pozisyonunu yönetmeyen şirketlerin kur değişimleri ile sürekli dalgalanan gelir/gider ve sermaye açıklamaları finansal tabloların okuyucuları açısından çok önemli. Zira bu şirketlerin net karlarının, operasyonel performansları kadar piyasa şartlarına da ne ölçüde hassas olduğunu bu şekilde görebilecek ve şirketin ne ölçüde profesyonel ve kurumsal yönetildiğine dair notumuzu verebileceğiz.

Tabi ki konu burada bitmiyor. Ya bu yabancı para kredi ödemelerini yapacağımız tarihlerde yabancı para tahsilatlarımız da olacak fakat şu an bu alacaklar bilançoda görünmüyor iseler (örneğin bütçelenmiş)? O zaman ortada haksız bir durum yok mu? Borcum arttıysa alacağım da arttı, fakat sadece borcumun artışı finansal tablolarıma yansdığından sermaye yetersizliği içinde görünüyorum.

Dođal olarak, yabancı banka borçlarımızdan kaynaklanan henüz gerçekleşmemiş kur zararlarının, ileride yapılacak yabancı para tahsilatlar kadar kısmını gelir tablosunda ve sermaye yeterliliğinde göstermemek en doğrusu. İşte burada Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu bu durumdaki şirketlere özel muhasebe çözümlerini IFRS 9 nolu standartta açıklıyor. Siz de yukarıdaki gibi açmaz içersindeyseniz bir uzmana danışmanızda fayda var.

Sonuç olarak, gerçekleşmemiş kur zararları sermaye yeterliliğinde dikkate alınmasın, ama bu kur zararlarının gerçekte gelir tablosuna yansımayacağını ispat etmeniz kaydıyla...